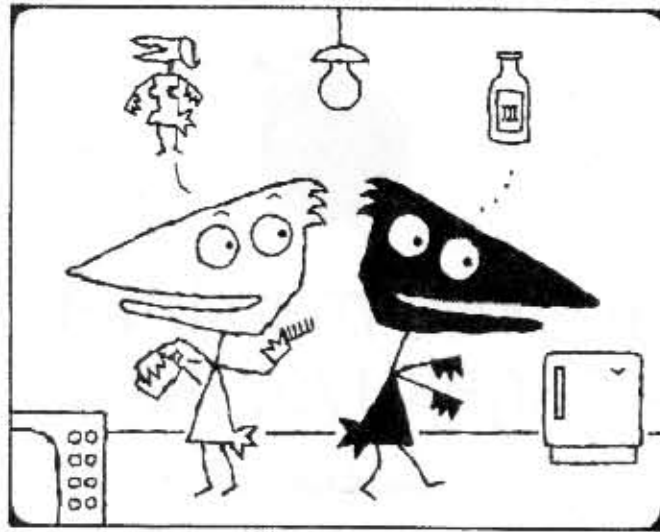

Arvostelut

Kivi Larmola

Lehikoinen, Riionheimo, Lajunen: Rieku ja Raiku - Tiputarhan Kuvakirja (56s. ositt. nelivärinen. Toim. Hard&Pet, kust. JALAVA, 1996)

Bussiin asti jaksoin, kun kustantajalta tämän hain. Siirten piti lukea. Taisivat katsoa pahasti, kun hihittelin ja pari kertaa nauroinkin ynnä taoin otosalohkoani onnikan seinään. Ja ei tuo bussimatkakaan ole valan lyhyt, mutta hyvin riitti riemua näiden Turmiolan Tommien tempauksista. Kotona piti lukea pari sivua ääneen Puolisolle ynnä kissoille. Kai tällöinen huumori voi vodota ilman yhteysoittokokemustakin. Ehkä. Puoliso luki kirjan, kissat haistoivat kohteliaasti sivunkulmaa ja hävisivät matkoihinsa.

Kertomatyöli ja konsepti on koeteltu, vuosisatamme alkupuolella kovin yleinen ruutu- ja riimi, tuttu mm. Asmo Alhon ja Mika Waltarin 'Kieusta ja Kaiusta'. Tarinoiden sisältö taas pyörii elämän syvissä peruskysymyksissä so. primaaliviettien tasolla. "Mistä saadaan alkoholi juomaa?" "Kykenenköhän juomaan enem-

Herra Matti Hagelbergin Venuksen Sulittaani (Kurpitsakermaa 7) (Sarjakuvaseura Suuri Kurpitsa, 1996)

BEM -konseptillaan taiteiden kandidaatiksikin päässyt Mat-

pää?" "Tahdotteko harrastaa seksuaalista kanssakäymistä kanssani?" Tällöisiä elämän peruskysymyksiä. Nykyaikakin tulee kuvaan mm. tarinoissa "Rieku ja Raiku, idänkaupan suurvisiirit" ja "Rieku ja Raiku, Brysselin ruhtinaat".

Toisaalta, kun kaikissa tarinoissa on hyvinkin samantapainen juoni ja tietyille suomenkielen sanoille on vain rajallinen määrä riimejä, alkavat tarinat hyvinkin pian toistaa itseään. Ylioppilaslehdessä, jossa sarja ilmestyy, tämä ei ole ongelma. Siellä julkaisuaita on harva, ja erikseen luettuna kukkolyriikka on riemukkaampaa, kun alitajunta ei ole vielä virittäytynyt keksimään riimin loppupuoliskoja erukäteen.

Riionheimon naiivi piirrostyöli istuu hyvin tarinoihin, samoin (pienen totutuksen jälkeen) Lajusen käsittämätön konevärittäjä, mutta Rieku ja Raiku ydin on kuitenkin Lehiköisen riimitelyssä. Ja albumin avaava säe on niitä elämää suurempia: "Saa syksytiet ja lehmät umpeen, saapuu talvi, jäätää lumpeen..."

Sopiva kirja jokaisessa meistä asuvalle pienelle basistille.

ti Hagelberg on siis raapinut kasaan viidennen BEMinsä. Tällä kertaa Lauri Kentän seikkailut (kuten Lauri Kenttä vastaan Godzilla, Lauri Kenttä ja Avaruushiiri...) ovat saaneet väistyä Matin omien seikkailujen tieltä, ja kyllä mies on seik-

kailla ehtinytkin. Flirtti kuoleman kanssa kaatuu yhä uudestaan H:n satumaiseen onneen, eikä imperiumin johtopaikalta putoa kajahtaneempikaan, kun muistaa rasvata oikeita käsiä.

Hagelbergin hämmentävä taito on yllättää kaikkien varautunut lukija yhä uudestaan todellisuudesta, viihteestä ja populaarikulttuurista poimtuista elementeistä itsekokomallaan todellisuudella. Rutiinoinut sarjakuvanlukija yllättyy, kun näennäisen yhteensopimattomien osasten alta paisaakin äkkiä selkeä logiikka.

Hagelbergin sarjakuvat

tunnistaa ensi silmäyksellä miehen persoonallisesta raapejaljesta. Kärsivällinen ja hidas tekniikka herättää huomiota ja pakottaa käyttämään aikaa tarinan seuraamiseen, mikä Hagelbergin pintakuivalle huumorille onkin elinehto. Lukiesat tarinat avautuvat kuin serpentiini rullalta tai katkennut kellonjousi, samalla tavoin niitä on toivotonta enää palauttaa takaisin. Olet ikuisesti tuomittu herra Hagelbergin nyrjähtäneeseen maailmaan.

Ja nyt kaikki yhdessä: "On partioiden partio tuo nallepartio... (kunnes äiti kieltää)."

Uderzo: Obelixin kaleeri (HELSINKI MEDIA, 1996)

Nyt 30. Asterix -albumin ilmestyessä on varmaan sopiva aika katsoa taaksepäin.

Albert Uderzon jäätyä Goscinnyn kuoltua vuonna 1977 yksin Asterixin kanssa tapahtui käsikirjoitusten laadussa selkeä ja ymmärrettävä lasku. Nerous ei ole opeteltavissa eikä pitkään yhteistyökokemus korvaa luontaista lahjakkuutta. Ilokseni voim kertaan, että viimeisen kuuden albumin (ja kahdenkymmenen vuoden) aikana (tämä mukaanlukien) Uderzo on petrannut käsikirjoittajana kuin sika juoksuaan. Kielikuva on tahallisen tölpö. Asterixilla on ja ikuisesti tulee olemaan painolastina loistava menneisyys, 24 lajissaan maailman parhaan käsikirjoittajan kirjoittamaa albumia. Itse asiassa suurin hidaste Uderzon kehityksessä onkin juuri tuo riippa-

Uusia sarjakuvaseurakareita

Cityoffset Oy järjesti sarjakuvafestareita lokakuussa leikkimielisen piirustuskilpailun aiheena "sarjakuvaseurakari". Kilpailussa löytyi 99 uutta sarjakuvahahmoa. Cityoffsetin raati ei edellyttänyt taiteellista lai-

teknistä piirustustaitoa, vaan etsi sympaattisuutta, rajuutta, herkkyyttä, veronroiskotia, innokkuutta jne. Kaikkia tällaisia onnistuttiin saamaan ja vielä paljon muunkinlaisia ominaisuuksia. Raadin mielestä yksi työ oli selvästi ylittänyt muiden. Lahtelaisen Riku Mäkinen luoma "Panjokani" täytti parhaiten raadin toiveet. Riku Mäkinen sai palkinnoksi 500 markan lahjakortin sarjakuvakauppa Kukuoriin. Kaikkien kilpailuun osallistuneiden kesken arvottiin vapaavaihtainen saatavilla oleva Suuren Kurpitsan sarjakuvaseurakari. Onni suosi seuraavia: Joanna Hongisto, Helsinki; Maija Mendelin, Helsinki; Sami Vähänen, Tampere.

Jii Roikonen: Jasso ja hänen kunnossapito (HARD&PET 1996)

Jii on viimeinkin koonnut kaikki omakustanteissa vuosina 92-96 ilmestyneet Jasso-kissan ja Zwarkin seikkailut yksisiin kansiin (Opetusministeriön Keppi -apurahalla, kiitos heille!) Ja niin maailman Zenein kissa iskee taas.

Muistaakseni sanoin jo Jiin esikoisalbumia (Jasso rypee riemussa, JALAVA 1993) arvostellessani, että ne pitkät tarinat tarjoavat tilaisuuden monipuolisempaan ryöpytykseen, ja tässä niitä nyt sitten on. Ja vallan aimo pläjäys onkin.

Viitisenkymmentä sivua tästä eepoksesta on ennenjulkaisemattomia ja loppujen pitäisi löytyä hyvinvarustetun kodin pienlehtihyllystä, mutta koska muutamat Jasso-lehdet on myyty loppuun ja muutamia oli alunperinkin vaikea löytää, olisi järkeenkäypää, jos Suomen kansan syvät rivit nyt riemusta kiljuen nelistäisivät kirjakauppaan.

Onhan niin, että sitä tiettyä Jasso-tarinaa etsiessä saa kahlata monta monituista läystäkettä läpi. Sitäpaitsi tarinoissa on hauskat esipuheet.

Viiden vuoden sisällä ei Jiin tyyliä ole tapahtunut sanottavampaa muutosta, vaikka rutiinin kehittyminen tietysti hioo pienet särmät pois. Elämä kohtelee ankarasti, mutta

myönteisellä asenteella ja täysin absurdein keinoin selviää aina: "(Bussikyydin) hintahaitari on tässä, mutta kissat eivät saa matkustaa yksin." "Kuka tässä yksin! Minulla on kolme postimyyntiilouskuponia kirjelaatikolle menossa. Ja näissä lapuissa lukee, että maksu on jo suoritettu. Kyytini lience siis ilmainen?" "No on! Iässä sitten vaan kuitteja hiihoi ja hyvää menoa!"

Jii Roikosen pienjulkaisut crottuivat ilmestyessään joukosta hämmentävän hauskoina ja laadukkaina painotuotteina joita tuli luettua uudestaan. On kulttuuriteko julkaista ne tarinat uudelleen tässä, Jassoa kun mielellään lukee useamminkin. Sopiikin kysyä, pitääkö viikonvaihteen Hesarissa pyöriä se Kai "Elmuset" Kujasalon "Pallo jalassa", kun Jasso oli kuitenkin paras Hesarissa ilmestyneistä kotimaisista.

Franquin, Jijé: Mustat hatut (SEMIC, 1996)

Franquinin varhaisteos sijoittuu Yhdysvaltoihin, mikä ei ole niin yllättävää kuin voisi luulla. Toisen maailmansodan jälkeen alkanut Amerikka-buomi vei mukanaan ikätoverit Franquinin ja Morrisin jotka olivat työskennelleet yhdessä Peyon (Strumfit, Johannes ja Pirkalle, Benjamin), Bob de Moorin (Barelli, Tintti) ja Eddy Paapen kanssa vuodesta 1945 C.B.A.:n animaatiostudioilla. Niihin aikoihin yhdessä bohemielämää viettäneet Will (Tim ja Tom), Morris ja Peyo tutustuivat Franquinin Jijé'hen, silloiseen Pikon ja Fantasian piirtäjään. Myöhemmin, vuonna 1948, Franquin, Morris ja Jijé päättivät yhdessä lähteä vuodeksi Yhdysvaltoihin Meksikon kautta. Yhdysvalloissa he tutustuivat paitsi Harvey Kurzmaniin, myös Goscinnyn, jolla tuli muutamaa vuotta myöhemmin olemaan ratkaiseva vaikutus Morrisin vastaluo-

tuun sarjakuvaseurakariin, Lucky Lukeen.

Ystävysten vaikutus toisiinsa näkyy tässäkin albumissa. Henkilöhahmojen hämmäntävä yhdennäköisyys Morrisin varhaistuotannon kanssa pistää oitis silmään, samoin iso liikennekuva sivulla 6 tuo etsimättä mieleen Bob de Moorin esikoisharellin. Ja Jijé'hän oli mukana tämänkin albumin teossa, vaikka olikin luovuttanut Pikon ja Fantasion Franquinille jo kesäkuussa 1946.

Vuosilukuihin tujottaminen ei tee ketään autuaaksi, tämäkin teos julkaistiin vasta 1952, kaksi vuotta Pikon ja Fantasion seikkailujen radikaaleimman muutoksen, Mustien hattujen jälkeen piirretyn Sieninevan taikurin jälkeen. Tyyllisesti eroa on kuin yöllä ja päivällä. Sieninevan taikurissa Franquin päätti otti käyttöön uudet, korkeammat ruudut, myös toi taustoihin ja yksityiskohtiin lähes tavaramerkikseen muodostuneen 'tyylitelty toimivuuden'. Ja tierenkin esitteli Sieninevan kreivin.

Senkaltaisen Franquinin myöhemmän tuotannon ominaispiirteitä tämän albumin kahdesta tarinasta on turha haakea. Piirrostyö on nopeaa ja säästävää, taustat lähes karuja. Juonellisesti tarinat potkastaan liikkeelle köykäisin perusteina, kuljetuksessa on animaatiota ja slapstickia. Vuonna 1924 syntynyt Franquin ei siis nuorena mitenkään poikennut aikalaisistaan ja ystävästään, heistähän tuli sittemmin maailmankuuluja sarjakuvakerronnan uudistajia.

Kiitos Soile Kaukovannalle ja Philippe Bronzomille hämmäntävistä faktoista.

Ralf König: Vasemmalla kädellä (LIKE, 1996)

Teistä en tiedä, mutta minua on aina kiinnostanut minkä näköisiä piirtäjät ovat, millaista elämää he viettävät ja mitkä elämäkokemukset toimivat moottorina millekin tarinalle. Omaelämäkerralliset tarinat ovat tässä suhteessa haastatteluja palkitsevampia paitsi siksi, että niissä faktat ovat huomattavasti keskimääräistä paremmin kohdallaan, myös siksi, että objektiivisimminkin itseensä suhtautuvalla taiteilijalla on aina tietty suodatin siitä, mitä haluaa itsestään kerrottavan.

Haastattelijalle on yleensä helppo syöttää hyvinkin muunneltua totuutta, niin halutessaan voi haastateltava antaa kotiläksynsä hyvinkin tehneelle haastattelijalle jopa täysin totuudenvastaisen kuvan itsestään. Autobiografioissa totuus yleensä tulee viimeistään rivien välissä esiin.

En tiedä, kuinka König yleensä antaa haastatteluja lehdistölle, mutta tämä on joka tapauksessa hauska kirja. Maailman toiseksi suosituin homosarjakuvapiirtäjä kertoo oman tarinansa Bernard Seifertin tekemän haastattelun muodossa, Westfalenin Westuffelnissa vietetystä lapsuudesta maailmankuuluksi sarjakuvapiirtäjäksi. Jälleen kerran kierretään vaatimattomasti se tosiasia, että luontevan dialogin varaan tarinansa rakentava Ralf König on yksinkertaisesti loistava tarinankertoja. König -albu-meissa

tämä on luonnollisesti välityö, toisaalta vastaavanlaisista haastattelusarjakuvista ei mieleeni tule vertailukohtana kuin Weirdo -lehdessä ilmestynyt Robert Crumbin "Interviewed by High Times" ja ehkä jortkin Lauzier'in tarinat. Tarinankäsitelijänä König on kuitenkin ehkä lähinnä Claire Bretecheriä, jota, samoin kuin Bill Waterstonia kohtaan tuntemansa ihailun König mainitsee.

Kaikki, mitä König on halunnut kertoa itsestään, mutta et ole tullut kysyneeksi.

Timo Kähkönen ja Timo Varpio ovat tehneet novellisarjakuvien kokoelman **Synkkä ja myrskyinen yö** (Arktinen bannaani, 1996). Kokoelmassa on kolme kauhutarinaa, jotka kokeilevat sijoittaa EC-tyyliset jutut suomalaiseen maisemaan. Pizzakuskia, nimismiestä ja tv-lupatarkastajaa riivaavat muun muassa tontut. Varpion kirjoittamista jutuista jää kumminkin puuttumaan viimeinen terä, jotta ne jaksaisivat huvittaa. Kähkönen piirtää mustaa ja valkoista tehokkaasti mutta hieman persoonattomasti. Kummankin olisi ehkä pitänyt irrottautua rajummin perinteestä, jotta juttu kantaisi teoriassa mainiota perusideaansa pidemmälle.

Japanilainen manga on valannut Ranskan sarjakuvamarkkinoista jo neljänneksen. Nyt siellä tehdään jo kotimaista "manga". Ainakin meillä tunteuttomien

Lyhykäisesti

Harri Römpötti

Michetzin ja Bossen piirtämä **Kogaratsu 1 - Verisen lootuksen merkki** (Semic, 1996) kurosawamaisesti samurai-klaanien verisestä valtataistelusta. Michetz piirtää ja Bosse kirjoittaa. Heidän jälkensä on siistiä ja ammattitaitoista mutta persoonatonta. Pitääkö ranskalaisten todellakin kilpailla nykyään mangan kanssa samoilla aseilla, jotta sikäläinen tuotanto kelpaisi kotimarkkinoille? Meille Suomeen voisi ainakin tuoda mieluummin alkuperäistä tavaraa, esimerkiksi Koiken ja Kojiman Yksinäistä surta pentuinceen.

Manaran uutuus **Gulliveriana** (Jalava, 1996) vaihtaa Jonathan Swiftin klassikkotarinan merimiehen naiseksi. Pornoilija-Manara tietysti levittelee täysin luonteettomaksi jäävän mimmin paikkoja anteliaasti, mutta toistaa tarinan muuten rutiinimaisen uskollisesti. Lilliputtien maan jälkeen päähenkilön suloja ja koettelemuksia esitellään vielä jättäiläisten, hevosten ja lesbojen parissa. Likaisen sedän tutun kliinisesti piirtämä lepsuilo on suhteellisen kilttiä sadismia, joka kelvanee lähinnä keskenkasvuisten käsipelin kiihokkeeksi.